

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра гуманітарних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Гендерна психологія»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

081 Право (право)

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 р. №8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 р. №2

Розробник:

Професор кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник **Надія ДЕМИДЕНКО**

Рецензенти:

1. Професор кафедри психології та педагогіки Харківського національного
університету внутрішніх справ, доктор психологічних наук, доцент **Наталія
МІЛОРАДОВА**
2. Старший викладач кафедри психології, політології та соціокультурних
технологій Сумського державного університету, кандидат психологічних наук,
доцент **Наталія ТЕСЛИК**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3____ Загальна кількість годин – 90 Кількість тем 10 – ____	081 Право Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс ____1____ Семестр ____2____ Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 20;		Лекції – 6;
Семінарські заняття – 20;		Семінарські заняття – 8;
Практичні заняття –		Практичні заняття –;
Лабораторні заняття – _____;		Лабораторні заняття – _____;
Самостійна робота – 50;		Самостійна робота – 76;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування систематизованих знань про теоретико-методологічні засади гендерної психології, ознайомлення з основними напрацюваннями сучасної гендерної психології в різних сферах соціальної практики.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Гендерна психологія» є:

- оволодіти теоретичними знаннями з теорії розвитку гендерної психології, її загальними положеннями, цілями, методами та застосування цих знань у різних областях людської діяльності;

- сформувати професійну свідомість, вільну від гендерних стереотипів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають:

знати:

- історичний розвиток формування гендерних стереотипів;
- аспекти теорії та концепції гендерної ідентичності, структуру та етапи

її формування ;

- ознаки гендерної нерівності в суспільстві

вміти:

- окреслювати способи формування гендеру суспільством;
- розуміти причини психологічних відмінностей чоловіків і жінок; виділяти ключові аспекти теорії та концепції гендерної ідентичності, структуру та етапи формування;
- тлумачити інверсії статевої орієнтації;
- класифікувати види та функції гендерних стереотипів, їх вплив на життєдіяльність індивіда; описувати феноменологію гендерних ролей; визначати ознаки гендерної нерівності в суспільстві;
- критично аналізувати психологічні праці, присвячені питанням статі та гендеру;
- використовувати методики для проведення емпіричних досліджень гендерних відмінностей у психології

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність, загальні компетентності (ЗК)	Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК-2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК-3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК-9. Здатність працювати в команді. ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК-11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського

	<p>(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-12. Здатність усвідомлювати та рівні можливості та гендерні проблеми.</p> <p>ЗК-13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	-

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Теоретико-методологічні засади гендерної психології

Гендерна психологія як міждисциплінарна галузь. Предмет та структура гендерної психології. Основні завдання сучасної гендерної психології. Методи гендерної психології. Етапи розвитку гендерної психології. Юридична база гендерного питання в Україні.

Поняття статі в сучасній гендерній психології. Рівні статевої організації людини. Гендер в сучасній системі знань. Гендер як одночасно і продукт і процес самосвідомості людини. Структура гендеру. Теоретико-методологічні підходи до тлумачення гендеру.

ТЕМА № 2. Гендерна ідентичність

Поняття ідентичності. Різноманітність ідентичностей. Багатогранність ідентичності особистості. Поняття гендерної ідентичності. Процес формування/конструювання гендерної ідентичності.

ТЕМА № 3. Гендерні ролі

Поняття «статус» та «роль» в сучасних соціальних та поведінкових науках. Взаємозв'язок статусів і ролей. Поняття статусно-рольового набору особистості. Формування гендерних ролей з точки зору сучасних теорій. Рольова ідентичність та її складові. Наслідки порушення гендерної ідентичності. Гендерно-рольовий дефіцит. Формування гендерної

компетентності. Розподіл гендерних ролей в сучасному українському суспільстві.

ТЕМА № 4. Гендерні стереотипи

Поняття «гендерні стереотипи», психологічні та соціальні функції гендерних стереотипів. Класифікація гендерних стереотипів: стереотипи «маскулінності-фемінінності», стереотипи закріплення сімейних та професійних ролей відповідно до статі. Гендерні стереотипи як відображення «гендерної схеми». Трансформація гендерних стереотипів в сучасному суспільстві.

ТЕМА № 5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники

Соціалізації як процес становлення особистості. Умови, агенти та суб'єкти соціалізації. Проблеми гендерної соціалізації. Поняття гендерної соціалізації та процеси гендерної соціалізації в різних теоріях у сучасній психології. Фактори гендерної соціалізації. Психологічні механізми гендерної соціалізації. Агенти гендерної соціалізації. Гендерна соціалізація та родина.

ТЕМА № 6. Гендерна нерівність та дискримінація

Поняття соціальної нерівності та соціальної стратифікації. Справедливість / несправедливість соціальної нерівності. Поняття гендерної нерівності. Дискримінаційні процеси в суспільстві та їх чинники. Гендерна дискримінація та її масштаби. Відтворення гендерної нерівності в освіті: «прихований навчальний план» та його роль у процесі відтворення.

ТЕМА № 7. Гендерні конфлікти

Поняття про гендерний конфлікт в різних культурах. Характеристика гендерного конфлікту. Гендер і насильство. Гендерні аспекти сімейного насилля. Торгівля жінками як форма гендерного насильства. Попередження та розв'язання гендерних конфліктів.

ТЕМА № 8. Стать та кар'єра

Місце кар'єри у професійному розвитку чоловіків та жінок, «кар'єра» й «професійне просування». Гендерні дослідження лідерства. Феномен «Скляної скелі». Моделі втілення гендерної політики професійного розвитку в Україні.

ТЕМА № 9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках

Кількісні та якісні методи. Особливості застосування кількісних та якісних методів при дослідженні гендеру. Тестові та опитувальні методики.

Глибинні та фокусовані-групові інтерв'ю. Методи спостереження та експерименту. Метод кейс-стаді. Контент-аналіз, його застосування та особливості аналізу отриманих даних.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Тема № 1. Теоретико-методологічні засади гендерної психології	10	2	2	-	-	6	залік
Тема № 2. Гендерна ідентичність	10	2	2	-	-	6	
Тема № 3. Гендерні ролі	10	2	2	-	-	6	
Тема № 4. Гендерні стереотипи	10	2	2	-	-	6	
Тема № 5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники	10	2	2	-	-	6	
Тема № 6. Гендерна нерівність та дискримінація	10	2	2	-	-	6	
Тема № 7. Гендерні конфлікти	10	4	4	-	-	2	
Тема № 8. Стать та кар'єра	10	2	2	-	-	6	
Тема № 9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках	10	2	2	-	-	6	
Всього за семестр:	90	20	20			50	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Тема № 1.Теоретико-методологічні засади гендерної психології	10	-	-	-	-	10	залік
Тема № 2. Гендерна ідентичність	10	2	-	-	-	8	
Тема № 3. Гендерні ролі	10		2	-	-	8	
Тема № 4. Гендерні стереотипи	10	2	2	-	-	6	
Тема № 5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники	10			-	-	10	
Тема № 6. Гендерна нерівність та дискримінація	10		2	-	-	8	
Тема № 7. Гендерні конфлікти	10	2	2	-	-	6	
Тема № 8. Стать та кар'єра	10			-	-	10	
Тема № 9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках	10			-	-	10	
Всього за семестр:	90	6	8			76	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Завдання, що виносяться на самостійну роботу студента, слухача	Література
Тема № 1. Теоретико-методологічні засади гендерної психології 1. Підготувати відповіді на запитання: 1) Якими є основні етапи становлення гендерної психології? 2) Які сучасні теорії гендерної психології? 2. Скласти схему основних напрямків гендерної психології; 3. Скласти план-конспект за темами: 1) Розвиток жіночого руху та напрямки сучасного фемінізму; 2) Дати аналіз розвитку жіночого руху в Україні.	1, с.23-103; 3, с.12-18,
Тема № 2. Гендерна ідентичність	

<p>1. Підготувати відповіді на запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Історичне формування поняття «гендер»; 2) Соціокультурна детермінація гендерних особливостей особистості; 3) Сучасні аспекти біологічних та психологічних <p>2. Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.</p> <p>3. Підготувати розгорнуті відповіді на наступні запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Як відбувається присвоєння гендерних ролей? 2) Якими є основні детермінанти гендерних ролей? 3) В чому полягає зміст професійних гендерних ролей? 4) Яким є розподіл гендерних ролей у сучасній сім'ї? 5) Якими є особливості спілкування, пов'язані зі статтю (коло спілкування, чоловічі/жіночі стилі спілкування; чоловічі/жіночі хобі тощо)? 	<p>1, с.1-76 27, с.3-23 2, с. 2-32</p>
Тема № 3. Гендерні ролі	
<p>1. Підготувати розгорнуті відповіді на наступні запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Як відбувається присвоєння гендерних ролей? 2) Якими є основні детермінанти гендерних ролей? 3) В чому полягає зміст професійних гендерних ролей? 4) Яким є розподіл гендерних ролей у сучасній сім'ї? <p>2. Дайте характеристику особливостям спілкування, пов'язаних зі статтю (коло спілкування, чоловічі/жіночі стилі спілкування)</p> <p>3. Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.</p>	<p>3, с. 28-40 4, с. 25-66</p>
Тема № 4. Гендерні стереотипи	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику присвоєння гендерних ролей 2. Проаналізувати основні детермінанти гендерних ролей 3. Охарактеризувати зміст професійних гендерних ролей. 	<p>1, с.43-56; 3, с.31-49,</p>
Тема № 5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняти гендерні відмінності в характеристиках соціального інтелекту. 2. Охарактеризувати основні етапи формування гендерної ідентичності 3. Проаналізувати особливості материнства та батьківства у вітчизняних та зарубіжних наукових працях. 	<p>2, с. 16-23; 4, с. 1-189</p>
Тема №6. Гендерна нерівність та дискримінація	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Надайте визначення соціальної нерівності, наведіть відповідні приклади. 2. Розкрийте сутність поняття гендерної нерівності, наведіть відповідні приклади 3. Чи відбувається відтворення гендерної нерівності в сім'ї та освіті? Аргументуйте відповідь. 	<p>1, с. 3-54 2, с.32-38</p>

Тема № 7. Гендерні конфлікти		3. с.25-45 2, с.32-38
1.Охарактеризуйте основні стратегії поведінки в міжособистісних конфліктах. 2. Опишіть поведінкові стратегії чоловіків та жінок в конфліктах та різних життєвих ситуаціях. 3.Якими є основні джерела гендерних конфліктів? 4. Якими є основні прояви сімейного насилля?		
Тема № 8. Стать та кар'єра		
1. Дайте характеристику статі, гендеру та суспільної діяльності 2. Порівняйте спільне та особливе у професійній кар'єрі чоловіків та жінок. 3.Чи слід враховувати гендерні емоційно-вольові параметри при виборі професії та здійсненні професійної діяльності.		2, с. 24-35; 3, с. 93-104; 4, с.1-96
Тема №9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках		
1. Визначте переваги та недоліки тестових та опитувальних методик дослідження гендеру. 2.Опишіть процедуру проведення фокусованого-групового інтерв'ю та наведіть приклади застосування цього методу у гендерних дослідженнях. 3.У чому полягає специфіка кількісних та якісних методів дослідження гендерних ролей, стереотипів, стосунків тощо?		3, с.46-56

5. Індивідуальні завдання

5.1.1.Теми рефератів

1. Внесок психоаналізу у розвиток теорії гендеру.
2. Роль фемінізму в становленні і розвитку гендерної теорії.
3. Історія розвитку гендерної теорії у вітчизняній психології.
4. Психологія статі та гендерна психологія: спільне та відмінне.
5. Етапи розвитку гендерної ідентичності в онтогенезі людини.
6. Статус та соціальні функції статей в українському фольклорі.
7. Формування і розвиток гендерної стратифікації в східнослов'янській казці.
8. Психологічна ініціація жінки та чоловіка у міфах та казках.
9. Порівняльний аналіз „чоловічої” та „жіночої” літератури.
10. Кар'єрне просування жінок та чоловіків у життєвому циклі.
11. Дискримінаційні тенденції в комерційній рекламі: гендерний аспект.
12. Найпрестижніші професії і гендер.
13. Спільне та відмінне в психологічних та феміністичних підходах до конструювання гендеру.
- 14.Чоловічі та жіночі професії – стереотипи чи об'єктивна необхідність?
15. Гендерний аналіз проблеми самореалізації в професійній діяльності.
16. Чоловічий супровід вагітності жінки.
17. Синдром домогосподарки та його вплив на психологію жінки.
18. Образ жінки та чоловіка в релігіях світу

6. Методи навчання

Для кращого засвоєння навчальної дисципліни рекомендується використовувати систему методів, яка передбачають поєднання лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. При читанні лекцій використовувати проблемний метод, який мобілізує увагу і підвищує зацікавленість студентів. Семінарські заняття мають на меті закріпити одержані на лекціях та під час самостійної підготовки знання. Це досягається через контроль засвоєння теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань, підсумкових рефератів (найкращі з них можуть бути заслухані та обговорені на останньому семінарському занятті). Робота на семінарських заняттях також передбачає виконання тестів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (залік)

1. Поясніть, у чому полягають предмет та завдання гендерної психології?
2. Обґрунтуйте актуальність гендерної психології в сучасному світі і українському суспільстві.
3. Визначте основні задачі гендерної психології. Яка з них, на вашу думку, є найбільш актуальною на сьогоднішній день.
4. Опишіть основні етапи становлення гендерної психології.
5. Назвіть основні концепції гендерної психології. Надайте короткий опис кожної з них.
6. Поясніть, в чому полягають сучасні проблеми гендерної психології.
7. Назвіть та коротко опишіть основні напрями сучасної гендерної психології.
8. Обґрунтуйте, в чому полягає внесок З. Фрейда у гендерну психологію.
9. Надайте порівняльну характеристику понять «стать» і «гендер».
10. Обґрунтуйте доцільність введення у науковий обіг і використання поняття «гендер».
11. Поясніть, що являє собою гендерна система?
12. Чи існує, на вашу думку, зв'язок між психологічними та біологічними відмінностями між чоловіком та жінкою ?
13. Визначте статеві особливості психофізіологічних якостей людей.
14. Визначте статеві особливості соматичних якостей людей.
15. Опишіть у загальних рисах процес формування гендерної ідентичності. Визначте основні умови і чинники цього процесу.
16. Поясніть, на чому ґрунтується процес усвідомлення статевих відмінностей і віднесення індивідом себе до певної статі?
17. Розкрийте поняття гендерної соціалізації.
18. Назвіть основні інститути соціалізації, а також основних агентів цього процесу.
19. Опишіть основні етапи процесу соціалізації людини.
20. Поясніть різницю між первинною і вторинною соціалізацією.

21. Визначте, що таке ресоціалізація? Наведіть відповідні приклади в контексті гендерної психології.
22. Наведіть приклади «невдалої» соціалізації. Чи може, на вашу думку, відбутися «невдала» гендерна соціалізація?
23. Поясніть, як впливає оточення на гендерну соціалізацію?
24. Поясніть, що являє собою асиметрія гендерної соціалізації? Наведіть відповідні приклади.
25. Визначте основні сфери життєдіяльності людини, в яких відбувається процес гендерної соціалізації.
26. Обґрунтуйте, чи існує різниця між соціальним інтелектом чоловіка та жінки? Наведіть відповідні приклади з практики наукових досліджень.
27. На вашу думку, які соціальні інститути та/або агенти соціалізації є найбільш важливими для формування особистості та її гендерної ідентичності?
28. Опишіть гендерні характеристики особистості.
29. Порівняйте гендерні стереотипи та гендерні установки: чим вони відрізняються, а чим схожі? Наведіть відповідні приклади.
30. Поясніть, як відбувається вплив гендерних стереотипів на поведінку людини?
31. На вашу думку, чи існує зв'язок між гендерними стереотипами та професійною реалізацією людини? Обґрунтуйте свою відповідь.
32. Надайте визначення поняттю «гендерні ролі». Наведіть відповідні приклади.
33. Поясніть, в чому полягає специфіку гендерних ролей?
34. Поясніть, яким чином традиційні гендерні ролі впливають на індивідуальний саморозвиток людини?
35. На вашу думку, чи існує зв'язок між гендерними ролями та гендерними стереотипами? Огрануйте свою відповідь.
36. Визначте негативні та позитивні сторони присвоєння гендерних ролей.
37. Наведіть приклади діаметрально протилежних за змістом гендерних ролей?
38. Поясніть, в чому полягають основні соціально-психологічні проблеми професійної (само)реалізації чоловіків та жінок? Наведіть відповідні приклади.
39. Визначте, в чому сутність і природа гендерного конфлікту. Наведіть приклади гендерних конфліктів?
40. Поясніть, в чому полягають основні причини виникнення гендерних конфліктів?
41. Поясніть, в чому полягають основні стратегії вирішення гендерних конфліктів? Проілюструйте на прикладі.
42. Наведіть приклади того, як співвідносяться гендерні ролі в різних культурах.
43. Поясніть, в чому полягають гендерні аспекти сімейного насилля?
45. Надайте визначення поняттю «гендерна нерівність». Наведіть відповідні приклади.

46. Надайте визначення поняттю «гендерна дискримінація». Наведіть відповідні приклади.
47. Поясніть, в чому полягають основні принципи. антидискримінаційного законодавства і антидискримінаційної політики держави?
48. Поясніть, як співвідносяться демократія і гендерна рівність?
49. На вашу думку, чи є можливою повна гендерна рівність? Обґрунтуйте свою відповідь.
50. Поясніть, як пов'язані гендер і соціальне домінування.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок курсантом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи,

отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Курсант (студент, слухач), який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність курсантів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо курсант (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності курсантів (студентів, слухачів), становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість балів (перед} \\ \text{підсумковим контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим контролем} \end{array}$$

Курсант (студент, слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам (студентам, слухачам), які

отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти (студенти, слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\frac{\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни}}{2} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр}}{2} + \frac{\text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*роботу на семінарських, практичних, лабораторних й інших аудиторних заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Модульний контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання	Отримати за модульний контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			

85-89	Добре («зараховано»)	В	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
80-84			
75-79		С	« Добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
70 – 74	Задовільно («зараховано»)	Д	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
65 – 69			
60 – 64		Е	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна, інформаційні ресурси в Інтернеті)

Основна

1. Левченко К. Б. Гендерне тяжіння. Харків, «ФОЛІО», 2019. 189 с.
URL: <https://folio.com.ua/books/Genderne-tyazhinnya>
2. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.
URL: https://www.naiau.kiev.ua/files/zakon_ukr/gender/Martsenyuk_Gender_and_no_n_discrimination_.pdf
3. Ткалич М. Гендерна психологія : навч. Посібник. Київ : Академвидав, 2016. 254 с. URL: <http://uaoppp.com.ua/read/59/>
4. Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя / Т.І. Фулей. К.: ВАІТЕ, 2016. 180 с.
URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/a/5/249271.pdf>

Додаткова

1. Гендерна рівність на ринку праці: як досягти рівня країн ЄС (2019)
URL: <http://surl.li/ifuji>
2. Гендерні аспекти оплати праці (2020) URL: <http://surl.li/ifuva>
3. Демиденко Н.М. Гендерний паритет на українських землях у XIV-XVII ст.: права жінки у шлюбі. *Вісник національного університету міністерства оборони України*. 2023. №4. С.66-71.
URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/280098/276317>
4. Кікінежді О. М., Василькевич Я. З. Психологічна безпека особистості в контексті елітарно- освітньої парадигми. Психологічна безпека особистості у змінному світі: міжнародна колективна монографія / за заг. ред. І.В.Волженцевої. Переяслав-Хмельницький : Домбровська Я.М., 2019. С. 287-304. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13279>
5. Чепурко Г. Гендерна рівність у світі праці в Україні / Гульбаршин Чепурко; Міжнародне бюро праці, Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. Київ : МБП, 2010. [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/ifuuy>

Інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті:

1. Гендерна статистика України. Сучасний стан, проблеми, напрямки вдосконалення [Електронний ресурс]
URL: <http://dhrp.org.ua/uk/publikatsii/124-henderna-statystyka-ukrainy-suchasnyi-stan-problemy-napriamky-vdoskonalennia>
2. Журнал «Спільне». Гендер і праця [Електронний ресурс] Режим доступу:
URL: <http://surl.li/ifuvh>
3. Ідея та цінність гендерної рівності у політиці Європейського Союзу [Електронний ресурс] Режим доступу:
URL: <http://povaha.org.ua/ideya-ta-tsinnist-hendernoji-rivnosti-u-politytsi-evropejskoho-soyuzu/>

4. Права жінок і гендерна рівність в Україні [Електронний ресурс]
URL: <http://helsinki.org.ua/prava-zhinok-i-henderna-rivnist-v-ukrajini-o-uvarova/>
5. Проект «Жінки – це 50% успіху України» [Електронний ресурс] Режим доступу **URL:**<http://50vidsotkiv.org.ua>
6. Проект «Жінки у політиці» [Електронний ресурс]
URL:<http://vybory2012.wcu-network.org.ua>
7. Публікації ООН в Україні [Електронний ресурс]
URL: <http://www.un.org.ua/ua/publications-andrep>
8. Участь жінок у політиці та процесі прийняття рішень в Україні. Стратегії впливу [Електронний ресурс]: Режим доступу :
URL: <http://www.osce.org/uk/odihr/85975?download=true>